

**Манас университетинин
бүтүрүүчүсү «Жылдын
мыкты инсаны»**

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин бүтүрүүчүсү, жаш ишкер Султан Имангазиевге Кыргызстандын расмий өкмөттүк гезити “Кыргыз Туусу” 2018-жылдын «Эң мыкты ишкери» деген наамын, ошондой эле “Данышман инсандар” коому «Жылдын мыкты инсаны» деген сыйлыгын тапшырды. >>>

.....

**Чач менен
сүрөт тарткан
Умарбек**

Бишкектеги сулуулук салондорунун биринде алты жылдан бери чач-тарач болуп иштеп келаткан Умарбек Мажитов кыркылган чачтардан ар кандай сүрөттөрдү тартат. Мындан бир жыл мурда жерге түшкөн чач кыркындылары кандайдыр бир формаларды чагылдырганын байкаган. >>>

.....

**Салттуу боз
үйдөн заманбап
боз үйгө**

Боз үй — айрым көчмөн элдердин байыртан урунуп келе жаткан турак жайы. Боз үйдү жыйып-тигүү көчмөн турмушка өтө ыңгайлуу болгондуктан, Орто Азияда ал бүгүнкү күндө да колдонулуп келатат. Алтургай, Кыргызстандын символуна айланган боз үйдү заман талабына жараша курууга да аракеттер болууда. >>>

.....

ГЕЗИТИ Манас

**Туризм адистеринин кесиптик билимин
жогорулатуу боюнча жаңы долбоордун
маалымат жыйыны өттү**

2019-жылдын 16-январында Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин (КТМУ) Окумуштуулар кеңешинин жыйындар залында “ТИКА кызматташкан өлкөлөрдөгү туризмде адистердин кесиптик билимин жогорулатуу” аттуу долбоорду таанытуу жыйыны болду.

.....

5

▼
▼
▼

Бир саат китеп окуп,
каалаганыңды
бекер ал

8

▼
▼
▼

Профессор Ж.Бөкөшевге
“КР илимине эмгек сиңирген
ишмери” наамы ыйгарылды.

Туризм адистеринин кесиптик билимин жогорулатуу боюнча жаңы долбоордун маалымат жыйыны өттү

2019-жылдын 16-январында Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин (КТМУ) Окумуштуулар кеңешинин жыйындар залында “ТИКА кызматташкан өлкөлөрдөгү туризмде адистердин кесиптик билимин жогорулатуу” аттуу долбоорду таанытуу жыйыны болду. Ага КРнын Маданият, маалымат жана туризм министри Азамат Жаманкулов, ТР Кыргызстандагы элчилигинин маданият жана таанытуу кеңешчиси Нури Шимшеклер, ТИКАнын Бишкектеги координатору Али Муслу, КТМУнун ректору, профессор Себахаттин Балжы, биринчи проректор, профессор Асылбек Кулмырзаев, проректорлор, туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектебинин жетекчилиги жана окутуучулар катышты.

горку мектебинин деканы Барыш Эрдемеге, ТИКАга жана Түркиянын элчилигине терең ыраазычылык билдирем”, - деди.

Туризм кызматкерлеринин кесипкөйлүгүн жогорулатуу маанилүү иш

КТМУ ректору проф., докт. С. Балжы бул долбоор туризм тармагында иштеген кызматкерлердин кесипкөйлүгүн жогорулатууга көңүл бурганын белгиледи. Ректор Кыргыз-Түрк “Манас” университети билим берүү жана илим изилдөө багытынан сырткары коомго кызмат пайда келтирген иштерди да жүзөгө ашырып келатканын айтып, туризм жогорку мектебинин бул жааттагы иштерине токтолду: “Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектеби өткөн жылдары Түркияда Кыргызстандагы мейманкана иштетүү тармагын башкарган жетекчилердин квалификациясын жогорулаткан

10 күндүк окуу-семинарын уюштурган. Ал эми азыркы долбоор мурункулардан айырмаланып, Кыргызстан менен Казакстанда туризм тармагында адам ресурстарын өнүктүрүүгө багытталган проект болуп эсептелет. Аталган долбоор туризм тармагында иштегендер үчүн абдан зарыл. Биз университет катары Кыргызстан менен Казакстандын туризм потенциалынын өнүгүүсүнө салымыбызды кошууну миссияларыбыздын бири катары көрөбүз. Андыктан долбоордун ишине жана алгачкы катышуучуларына ийгилик каалайм”, - деди.

14 күн Анталиянын беш жылдыздуу мейманканаларында

КТМУ Туризм жана мейманкана иштетүү жогорку мектебинин башчысы доц., докт. Барыш Эрдем долбоордун концепциясын мындайча түшүндүрдү: “Долбоордун катышуучуларына мейманкана иштетүү жаатында 14 күн бою Анталиянын беш жылдыздуу мейманканаларында теориялык жана практикалык негизде билим берилет. Акырында «KALITEREST» кесипкөйлүк боюнча сынак борбору алардан экзамен алып, сынактан ийгиликтүү өткөндөргө сертификаттар тапшырылат. Долбоорубуз Кыргызстан жана Казакстанда туризм тармагында иштеген адистердин квалификациясын жогорулатууну көздөйт”.

.....

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМӨР КҮФРЕВИ

Бул долбоор Кыргызстан жана Казакстандагы туризм тармагын өнүктүрүүгө багытталып, адистердин квалификациясын жогорулатып, кесипкөйлүгүн арттырууну максат кылат. Аталган долбоор Түркияда Туризм академиялык кызматкерлер ассоциациясынын (TUADER) жетекчилигинде ТР Маданият жана туризм министрлиги, КР Маданият, маалымат жана туризм министрлиги, ТР Кыргызстандагы элчилигинин маданият жана таанытуу кеңешчилиги, ТР Казакстандагы элчилигинин маданият жана таанытуу кеңешчилиги, ТР ТИКА жетекчилиги, ТИКАнын Бишкектеги координаторлугу, Кыргыз-Түрк «Манас» университети, Анкара Хажы Байрам Вели университети, Эл аралык Казак-Түрк Ахмет Ясави университети, Түркия туризм мейманкана башкаруучулар коому, «KALITEREST» адистик боюнча сынак борбору

жана “Horeca Club» Кыргызстан уюмдарынын кызматташтыгы аркылуу ишке ашырылып жатат.

Кыргызстанда туризмдин өнүгүшүнө Түркиянын кошкон салымы зор

КР Маданият, маалымат жана туризм министри Азамат Жаманкулов өлкөдөгү туризм чөйрөсүнүн өнүгүшүнө түрк уюмдары чоң салым кошуп жатканын белгилеп: “Кыргызстандын экономикасы үчүн туризм алдыңкы сектордун бири, анын өнүгүшү үчүн көптөгөн иштер жасалып жатат. Бул жаатта ТИКА уюму, Кыргызстандагы түрк элчилиги бир катар иштерди жасап, анын жыйынтыктарына баарыбыз күбө болуп келатабыз. Туризмдин өсүшү бул тармакта эмгектенген адистердин кесипкөйлүгүнө байланыштуу болот. Биздин негизги максатыбыз – кызматкерлердин кесиптик билимин жо-

горулатып, дүйнөлүк тажрыйбаларды көрсөтүү. Андыктан бул программанын мааниси абдан чоң. Түркия туризм тармагы боюнча алдыңкы өлкөлөрдүн катарында турат. Ошондуктан, Түркиянын бул жаттагы алдыңкы тажрыйбаларын өздөштүрүү өтө пайдалуу. Бизге ар дайым колдоо көрсөтүп келген КТМУнун ректорлугуна, Туризм жана мейманкана иштетүү жо-

Манас университетинин бүтүрүүчүсү «Жылдын мыкты инсаны»

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин бүтүрүүчүсү, жаш ишкер Султан Имангазиевге Кыргызстандын расмий өкмөттүк гезити “Кыргыз Туусу” 2018-жылдын «Эң мыкты ишкери» деген наамын, ошондой эле “Данышман инсандар” коому «Жылдын мыкты инсаны» деген сыйлыгын тапшырды. Бул сыйлыктарга татыган жаш ишкер 11 жылдан бери ишкер чөйрөсүндө өзүн сынап, бул тармактын ички сырларын өздөштүрүү үчүн талыкпай эмгектенип келет. Бүгүнкү күндө С. Имангазиев Кыргызстанда аты чыккан ун фирмасын жетектейт. Жаш ишкер бүгүнкү күндөгү өзүнүн албан жетишкендиктерине КТМУнун салымы чоң деп билет.

Тамак-аш инженериясы бөлүмүндө окуп калышынын себеби

Султан Имангазиев орто мектепти бүтүргөндөн кийин, Кыргыз Телерадио корпорациясы (КТРК) уюштурган жаш журналисттердин арасында өткөрүлгөн конкурска катышып калат. Бактыга жараша, ал конкурстан жеңип чыгып, КТРКда эки жыл журналист болуп иштейт. Көпчүлүк кире албай жүргөн өлкөнүн башкы телеканалына жумушка орношконуна карабай, Султан жогорку билим алууну өзүнө максат кылат. «КТРКда иштеп аткан учурда өндүрүш тууралуу бир программа даярдагам. Бул программаны даярдап жатканда, Кыргызстандагы жеңил өнөр жай тармагынын өнүккөнүн, ал эми оор өнөр жайдын арта калганын байкадым. Ошол маселе мени ойго салды. Ушул тармакты өнүктүрүү үчүн колумдан келгенин жасашым керек деген ойго келдим. Ушундан улам сөзсүз университетте билим алуум керек деп максат кылып калдым. Ошондо эле бир эл аралык университетте окусам дечүмүн, “Манас” университетин тандаганымдын себеби ушундан улам болду. Келечекте оор өнөр жайда иштегим келгендиктен, аталган окуу жайынын тамак-аш инженерия бөлүмүнө тапшырдым.

“Манастагы” эстен кеткис күндөрү

Университетте жаштыктын эң сонун учуру өтөт эмеспи. Султан да “Манаста” окуп жаткан учурдагы окуяларын жылмайып эстеп отурду: «КТРКда иштеп калганымдан улам, университетте окуп жүргөнүмдө да иш-чараларда алып баруучу болуп жүрдүм. Досторум абдан көп эле, алар менен бардык ишти чогуу аткарчубуз. Коммуникация факультетиндеги досторум менен бирге компьютердик программалар бо-

юнча иштешчүбүз. Аларга видео тартуу, монтаж жана башка иштерде жардам берчүмүн. Туризм жогорку мектебиндеги досторум менен Туризм клубун уюштурганбыз. Анын алкагында Казахстан жана Кыргызстандын ар кайсы облустарына туристтик турларды даярдап жүрдүк. Окууга да, коомдук иштерге да бирдей жетишчүбүз».

“КТМУда билим алганымга ыраазымын”

С. Имангазиев 2007-жылы тамак-аш инженерия бөлүмүн ийгиликтүү аяктаган. Ал студент кезинде убактысынын көбүн лабораторияларда эксперименттерди жасоо менен, теориялык билимин бышыктоо үчүн өткөргөнүн эскерип отурду. “Манас” университети ага инсан катары калыптанышына, кесибинде жетишкендиктерге жетишине өтө чоң салым кошконун белгилеп өттү. «КТМУда билим алганымга абдан ыраазымын. Сапаттуу билимге ээ болуп, түрк тилин жакшы өздөштүрүп алганымдын арты менен көп нерсеге жетиштим. Бишкекте иштеп жаткан түрк фирмалардан мага ишке кирүү сунушу бир нече ирет түштү. 2009-жылы айыл чарба тармагында жаңы иштеп баштаган фирмага барып, «Ун структурасынын курамын изилдөө» боюнча жазган дипломдук ишимди көрсөтүп, бул тармакта атайын даярдыгымды айтсам, дароо эле жумушка алышты. Эмгек жолум ошентип башталды.

Султан алгач аталган фирманын тегирмен тармагын башкаруу кызматын аркалайт, бирок көп өтпөй эле Кыргызстандагы башка чоң айыл чарба холдингинен сунуш түшүп, ишмердүүлүгүн ошол жакта андан ары улай баштайт. Ошентип акырындык менен иштеген жеринин директорлук кызматына чейин көтөрүлөт. С. Имангази-

евдин “Манас” университетинде алган билими, түрк тилин жакшы билиши анын Түркиянын сектору менен да карым-катнаш түзүүгө мүмкүнчүлүк түзөт.

Устаты күчтүү болсо, шакирти шыктуу болот

Султан Имангазиевдин жаштыгына карабастан, өз тармагында тез арада эле чоң ийгиликтерди багынтышына аны окуткан окутуучуларынын салымы, албетте, чоң болгон. С. Имангазиевдин дипломдук ишине КТМУнун өсүмдүктөрдү коргоо бөлүмүнүн профессору докт. Тинатин Дөөлөткелдиева жетекчилик кылган. Шакиртинин студенттик кезин профессор Т.Дөөлөткелдиева мындайча эскерет: «Студент кезинде эле Султандын өтө шыктуу экендигин байкаганмын. Ал менин жетекчилигим астында өзүнүн дипломдук ишин жазды. Дипломдук иш үчүн бизге чейин эч изилденбеген теманы тандап алганбыз. Лабораториядан чыкпай талыкпай иштедик. Бир да жолу чарчадым деп айткан жок. Абдан шыктуу, зирек студент эле. Жаңы технологияларга өтө кызыкчу. Чыгармачылыгы да бар эле, ыр жазчу. Алтургай, дипломдук ишинин кирешүүсүнө өзү жазган ырды тиркеп койгону эсимде».

«Эң мыкты ишкер» жана «Жылдын мыкты инсаны» сыйлыктары

С. Имангазиевдин эмгек жолундагы жетишкендиктери анын студенттик кезиндеги талыкпаган эмгектеринин натыйжасы десек болот. Учурда ал

өзү жеткен ийгиликтери менен эле чектелип токтоп калбай, тынымсыз изденип, эмгектенип келет. Мындай талыкпаган аракеттеринин акыбети кайтып, ал 2018-жылы эки чоң сыйлыкка жетти. Эки сыйлыктын бирин “Кыргыз Туусу” гезитинен алды. “Кыргыз Туусу” «Жылдын эң мыкты ишкери» деген наамын ага кыргыздардын улуттук тамагы аталган беш бармакты Гиннес Рекорддор китебине киргизүүгө кошкон салымы үчүн тапшырган. Ал эми «Данышман инсандар» коомдук

уюмунун «Жылдын эң мыкты инсаны» деген сыйлыгы ага Кыргызстандын ун өндүрүү тармагынын өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн берилген. Султан аталган сыйлыктардын ага чоң мотивация бергендигин белгилеп, мындан ары да өлкөнүн бул тармагынын өнүгүшүнө салымын кошо берерин айтып өттү.

КАБАР: АЙГЕРИМ ТУРДАЛИЕВА
ФОТО: АЙГЕРИМ ТУРДАЛИЕВА

КАБАР: АСЕЛЬ САПАРБЕКОВА
ФОТО: АСЕЛЬ САПАРБЕКОВА

ӨЗ ӨМҮРҮН ТОБОКЕЛГЕ САЛГАН ӨРТ ӨЧҮРҮҮЧҮЛӨР

«Үйдөн чыкканда, жакындарыбыз менен коштошуп чыгабыз»

Өрт өчүрүүчүлөр эрте менен бүгүн кандай окуяга туш болоорун билбей ойгонушат. Жумушка барышканда, кээде өтө чоң өрт болгондугу тууралуу маалымат келип түшсө, а айрым учурда табигый газ жарылганы билдирилип, адамдарды куткаруу үчүн жолго аттанышат.

Бишкектеги №4 өрт өчүрүүчүлөр кызматынын жетекчиси Кубаныч Исаев аткарган жумушунун канчалык кооптуу экендигин бизге айтып отурду: «Өрт өчүрүү көпчүлүк кызматтардай кайталанма жумушту жасаган көнүмүш кесип эмес. Биздин ар бир күнүбүз ар башкача өтөт. Алтургай, күндө үйдөн чыкканда, жакындарыбыз менен коштошуп чыгабыз. Кызмат учурунда станцияга маалымат келип түшкөндө, бизди алдыда эмнелер күтүп жатканын эч ким билбейт. Бизге болгону окуя болуптур дейт. Бул окуя чоң жардыруу болушу мүмкүн же жөн эле болор-болбос өрт чыккан болушу мүмкүн. Ошол себептен кандай кооптуу абал менен бет келээрибизди алдын ала айтуу кыйын. Бирок канчалык кооптуу болсо да, ишибизди чын жүрөктөн жасаганга, кыйын абалда калган адамдарды куткарганга жан үрөйбүз. Кызматыбызды аткарып жатып, керек болсо, алоо жалындын койнунда, керек болсо, каптаган суунун ичинде калышыбыз мүмкүн. Өрт өчүрүү кесиби адам өзүн толугу менен арнашы керек болгон кесип. Бирок өз өмүрүбүздү тобокелге салып иштегенибизди

Өрт өчүрүүчүлөрдү алоо жалынга кирип, адамдарды куткарып чыккан адамдар катары тааныйбыз. Бул иш өтө оопурталдуу, бирок ошол эле учурда адам өмүрүн сактаган асыл кызмат. Өрт өчүрүүчүлөр ар күнү үйүнөн кайра кайтып келбей калышы мүмкүн экендигин билип ишке чыгышат. Көпчүлүк алардын жумушун сырттан гана билишет. Бул кызматты аркалагандар күндө өз өмүрүн тобокелге салып, күндө ишке жакындары менен коштошуп чыгып, өмүр менен өлүмдүн чегарасында жашагандарын ар ким эле аңдай бербесе керек. Эмесе, адам өмүрүн сактоо үчүн өз өмүрүн тобокелге салууга даяр болгон өрт өчүрүүчүлөрдүн жасаган иштеринин оош-кыйыштары менен жакындан таанышсак.

баары эле аңдай бербейт. Өрт өчүрүүчү кесипти жөнөкөй эле кесип катары көргөндөр дагы жок эмес. Чындыгында биз отун баатырыбыз. Эң кооптуу учурда адамдардын өмүрүн сактап калуу үчүн болушунча жан үрөйбүз».

Бир секунд бир адамдын өмүрүнө тете

Өрт өчүрүүчүлөр келген чакырууларга чагылгандай тездик менен жана катуу тартипте даяр болушу шарт. Ошол себептен көпчүлүк учурда убакыт менен жарышканга туура келет. К. Исаев өрт өчүрүү кызматына чакыруу келгенге чейинки жана келгенден кийинки жасай турган иштери тууралуу төмөнкүлөрдү айтып берди: «Өрт өчүрүүчүлөр тобунун борборго чакыруу келген учурдан баштап өтө катуу тартипте аракет кылуусу кажет. Ыкчам аракетке өтүү үчүн машиналарды гаражга алдыңкы тарабын чыгууга даяр абалда токтотобуз. Машиналарга өрт өчүрүү үчүн керек болгон сууну дайыма толтуруп коёбуз. Бул иштер майда иш катары көрүнсө дагы окуя болгон учурда мындай иштерди жасоо көп убактыбызды алып коёт. Себе-

би окуя болгон жерге канчалык эрте барсак, ошончолук аз чыгым болот. Ошондуктан керек болсо, бир секунд дагы бир адамдын өмүрүн сактап калганга чоң мүмкүнчүлүк берет. Окуя болгон жерге барганыбызда дагы, тайсалдабай ыкчам аракет кылышыбыз керек. Окуя болгон жерге киргенибизде, абдан тез чечим чыгарышыбыз шарт».

«Жол тыгыны бизге көп жолтоо болот»

Окуя болгон учурда убакыт менен тең жарышуу өтө маанилүү дейт К. Исаев. Өрт өчүрүү кызматын аркалоодо айрым бир кемчиликтер менен көйгөйлөрдө болбой койбойт: «Иштер дайыма биз пландагандай боло бербейт. Өрт өчүргүч машиналар баары билгендей эле чоң машина болот. Андан сырткары ичине 2 тонна сууну куйганыбызда ал абдан эле оор болуп калат. Анын үстүнө шаарда да абдан жол тыгыны көп болот. Жолдордо биз үчүн атайын өткөрүүчү белгилер коюлбагандыктан, адамдардан бизди түшүнүү менен кабыл алышын жана жол бошотуп берүүсүн абдан күтөбүз. Нормалдуу түрдө окуя болгон жер-

ге чакыруу түшкөндөн кийин 10 мүнөт ичинде барышыбыз керек, бирок мындай жагдайлардан улам кеч барып калабыз. Ошол себептен адамдардан көп сын-пикирлерди угабыз. Бул мени чындыгында эле капалантат. Булар биздин колубузда болбогон кечигүүлөр. Биз коомго кызмат кылуу үчүн дайыма өз ишибизди так аткарганга аракет кылабыз. Ошондуктан бизге түшүнүү менен мамиле кылышса деген ойду айткым келет», - деди.

«Ошол каргашада чырылдаган эненин элеси эстен кетпейт»

К. Исаев 27 жылдан бери өрт өчүрүүчү болуп эмгектенет. Ушул мезгилдин ичинде иш учурунда ар кандай кооптуу жагдайларга туш келгенин айтат. Айрым окуялар эскөөнүнөн чыкпай, эстеген сайын жүрөгүн оорутат. Ошондой окуялардын бирин ал мындайча эскерди. Кыштын суук күндөрүнүн биринде таңга маал өрт кырсыгы тууралуу билдирүү келет. «Борборго келген билдирүү боюнча айтылган дарекке бардык. Жеткенибизде чакан бир контейнер өрттөнүп жа-

тыптыр. Контейнердин ичиндеги темир меш өрттөнүп кеткен экен. Анын ичинде бир аял төрт баласы жана баса албаган майып күйөөсү менен камалып калыптыр. Жаналакетке түшүп, контейнердин эшигин ача албай, сыртка чыга албай жатышкан экен. Жетип эле, машинабызга байланган аркандын бир учун контейнердин каалгасына байлап, эшикти ачууга далбас урдук. Машинабыз кар-музга тайып туруп алды. Контейнердин ичинде эне өзүн, балдарын жана майып күйөөсүн сактап калуу үчүн өрт менен алышып жатты. Ошол күн, аба-ырайынын катаал шарты бизге ошол үй-бүлөнү сактап калууга эч мүмкүнчүлүк бербеди. Ошол каргашадагы чырылдаган эненин элеси дагы деле эскөөнүмдөн кетпейт».

«Биз иштебеген ар бир күн – тынччылыктын белгиси»

К. Исаев өрт өчүрүүчү кызмат көп иштеген жер, демек, кырсык көп болгон жер деп эсептелет: «Бизде «Өрт өчүрүүчүлөр уктап жатышкан болсо, мамлекет байыйт» деген сөз бар. Албетте, биз ушул иш үчүн дайыма кызматтабыз, бирок бизге эч качан муктаждык болбосо дээр элек. Биздин көп иштегенибиз, ошончолук көп өрт, жарылуу жана ушуга окшогон кайгылуу окуялар көп болду деген сөз да. Ошондуктан биз иштебеген ар бир күн коомдо тынччылык жана бейпилдик болгондугунун белгиси экендигин тана албайбыз. Ал эми биз ар бир кайгылуу окуядан эң аз жоготуу менен чыгууга аракет кылуу үчүн ар дайым күзөттөбүз», - деди.

КАБАР: НИЛАЙ ПҮРЧЕК
ФОТО: НИЛАЙ ПҮРЧЕК

Бир саат китеп окуп, каалаганыңды бекер ал

Пенсионер мугалим Сагынбай Багышев 35 жылдан соң эмгек өргүүсүнө чыгып, учурда Бишкекте китеп дүкөнүн иштетип жатат. Бирок анын дүкөнү өзгөчө бир дүкөн. Багышев кесибинен калган адатынча дүкөнүндө атайын акция жүргүзүп жаткан учуру. Сегиз ай бою жүргөн бул акция "Бир саат китеп окуп, каалаганыңды бекерге ал" деп аталат. Балдарды баш кылып анын дүкөнүнө келип бир саат китеп окуган кардар каалаган нерсесин акысыз ала алат.

Окуу эч кимге зыян келтирбейт

Өмүр бою мугалимдик кесипти аркалап келген 77 жаштагы пенсионер мугалим сүйгөн ишин азыр да улантып, китеп окууга үндөгөн акция жүргүзүп жаткан чагы. Ал кандай акция десеңиз, анын жөнү мындай. Пенсионер мугалимдин дүкөнүнө келип бир саат китеп окуган ар бир адам каалаган нерсесин алып кетет экен. Бул акциясын ал көбүнчө муктаж балдар үчүн багытталганын айтат: "Тагдыр ушундай экен, балалуу боло албадым. Бирок колумдан келишинче балдарды окутум, аларга жакшы тарбия берүүнүн артында иштедим. Өткөн жайдан бери акчадан кыйналган балдар дүкөнүмө келип, китеп окуп, анысын адатка айландырып, муну менен бирге тартынбай каалаганын алып жесин, колдонсун деп ушундай акция баштагам. Балдар дүкөнгө келгенде бир саат китеп окушат, андан соң каалаган нерсесин акысыз алышат. Алар китеп окуган соң, жегенге таттуу алып, сүйүнүшсө, алардын китеп окуганын көрүп, мен өзүмө ыраазы болом. Окуу эч качан эч кимге зыян келтирбейт. Мен деле бирин-экин тамакты аларга бергенден эч нерсе болбойм".

Бир өлкөнү калкынын саны эмес, билими күчтүү кылат

Сагынбай агай китеп окууга үндөгөн мындай акцияны өткөрүү идеясынын жаралышы тууралуу буларды айтты: "Көп убактымды дүкөндө өткөрөм. Аркы-беркини сатып, китеп окуйм. Пенсияга чыккан соң, бош убактым көбөйдү. Мурункудай балдарды окутууна самайм. Башкаларга пайдам тийсе дейм. Дүкөнгө келген балдардын колдоруна китеп берип, окугула десем, биринин да китеп окугусу келгенин көрбөдүм. Ошондо "эгер китеп окусаңар, шоколад берем" деп кызыктыра баштадым. Ушундан кийин гана китеп окуй башташты (күлүп). Ал балдардан баш-

калары угуп, дүкөнгө келгендердин саны артты. Ошентип, сегиз айдан бери балдар китеп окуп жатышат. Ар бир мамлекет калкынын саны менен эмес, а билиминин күчтүүлүгү менен өнүгөт эмеспи".

Жакшы ишке данакер болгонум үчүн бактылуумун

Мындай китеп окуу акциясына ыраазы болгондорду көргөн Сагынбай агай: "Күнү бою тышта ойногон балдар дүкөнүмө такай баш багып турушат. Мен бул айылдын көз-кулагымын, алар мага аманат. Айрыкча, балдардын ата-энелери келип мага ырахмат айтканы кубандырат. Мындай жакшы ишке данакер болгонум үчүн өзүм да бактылуумун".

"Канчалык ырахмат айтсак да, аздык кылат"

Мындай китеп окуу акциясы балдарды жаман адаттардан алыс болууга жардам берери анык. Бул демилгенин башталганына сүйүнүп, мугалим агайдын ишине ыраазы болгондор арбын. 43 жаштагы Аскат Кайып уулу башка балдардан жашы алда канча улуу болгонуна карабастан, бул дүкөндүн туруктуу окурманы. Мүмкүнчүлүк болгондо Сагынбай агайдын дүкөнүнө баш бакканды жакшы көрөт. Аскат Кайып уулу буларга токтолду: "Ар кимибиз коомго пайдалуу ушундай иштерди жасасак, кандай жакшы болор эле. Китеп окуу менен балдар жаман адаттардан алыстап, билимдүү болууга умтулуп жатышат. Дүкөндө берилген бекер таттуулар балдарды кубандырып жатат. Ошондуктан, Сагынбай агайга канчалык рахмат айтсак да, аздык кылат го".

"Сагынбай ата мага китеп окууну сүйдүрүдү"

Дүкөндө өтүп жаткан китеп окуу акциясынын дагы бир катышуучусу Антон Беркутов буларга токтолду: "Сагынбай атанын жанына келип китеп окуйм да, дүкөндөн каалаган нерсемди ала алам. Мен менен башка айылдаш досторум да келип китеп окушат. Мектептеги классташтарыма бул дүкөн тууралуу айтып бергенимде алар дароо дарегин сурашты. Уккан балдар сөзсүз мында келишет. Сагынбай ата мага китеп окууну сүйдүргөнү үчүн рахмат айтам".

Чач менен сүрөт тарткан Умарбек

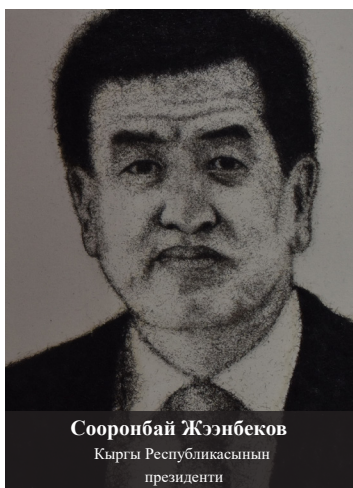
Бишкектеги сулуулук салондорунун биринде алты жылдан бери чач-тарач болуп иштеп келаткан Умарбек Мажитов кыркылган чачтардан ар кандай сүрөттөрдү тартат. Мындан бир жыл мурда жерге түшкөн чач кыркындылары кандайдыр бир формаларды чачылдырганын байкаган У. Мажитов бул чачтардан сүрөт тартса боло турганын байкап, бул аракетин иш жүзүнө ашыра баштайт. Сүрөтчүлүк тармагында жаңы иш баштаган Умарбек ошентип чачтан жаңы өнөр тапкан чагы.

У. Мажитов кадимки чач-тарач ишин аракалоо менен бирге, кыркылган чачтардан көз жоосун алган сүрөттөрдү тартат. Чач кыркындыларынан сүрөт тартуу ою ага жерге түшкөн чачтардын ойку-кайкы сүрөт сөлөкөттөрдү элестеткенин байкагандан улам жаралган. Бирок чач кыркындыларынан сүрөт жаратуу оңой-олтоң жумуш болгон эмес. Алгач чач менен сүрөт тартуу үчүн ыңгайлуу материалдарды караштыра баштайт. Акыры «холс» деп аталган ак материалдын үстүнө чачтан сүрөт тартып көрүүнү чечет. Умарбектин чач менен тарткан сүрөттөрүнүн ичинен көзгө дароо урунгандары булар – таанымал адамдардын портреттери. Чач тарач сүрөтчүлүк өнөрүнүн ата-энесинен ага оогонун айтат: «Апам саймачы, атам болсо уста болуп эмгектенет. Үй-бүлөм мага ар дайым колдоо көрсөтүп келет. Аларга өмүр бою ыраазымын».

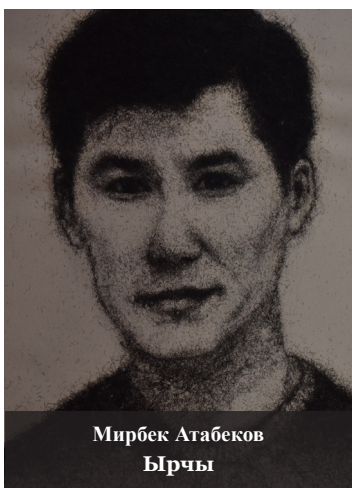
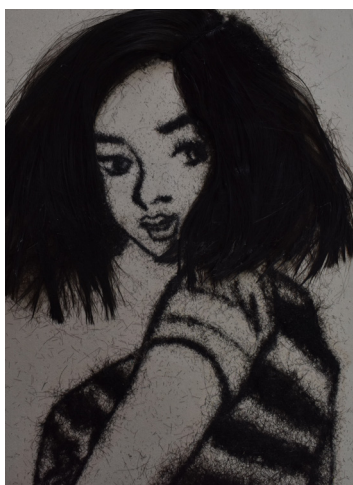
«Бууланган айнектерге сүрөт тартчумун»

Умарбек кичине кезинде колуна тийген нерсенин баары менен эле сүрөт тартып кирчү экен. Бала кезден бул өнөргө ынтызарлыгын ал мындайча эскерет: «Эс тарткандан бери эле сүрөт тартам. Колума эмне тийсе, ошонун баары менен эле тарта берчүмүн. Мектеп учурунда башка сабактарга караганда сүрөт сабагына көп кызыкчумун. Мектепти бүтүргөндөн кийин Көркөм өнөр академиясынын сүрөт бөлүмүндө окууну каалагам. Бирок ошол убакта кесип тандоодо мага профессионалдык деңгээлде кеңешин берген адам бол-

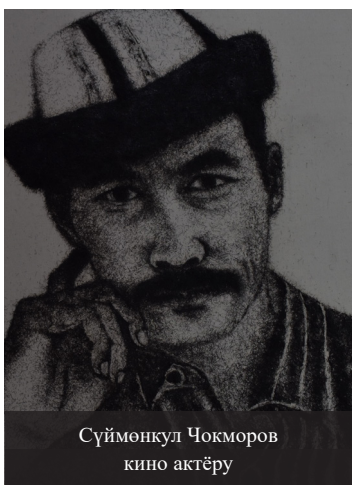
гон жок, ошентип академияда окуй албай калдым. Университетти бүтүргөндөн кийин, өзүм тандаган автомобиль тармагында иш таба албадым. Ошентип, чач-тарачтык курсуна барып окуп, сертификат алып, ушул жаатта иштей баштадым. Чач тарач болуп иштеп жүргөн кезимде да сүрөт тарткым келчү, бирок убакыт ага эч убакыт табылчу эмес. Эгер адамдын бир нерсеге жөндөм-шыгы болсо, ал эртеби-кечпи бир күнүн чыгат экен. Мен студент кезде автобустарын кышында бууланган терезелерине сөөмөйүм

Сооронбай Жээнбеков
Кыргыз Республикасынын
президенти

Мирбек Атабеков
Ырчы

Сүймөнкул Чокморов
кино актёру

менен сүрөт тарта берчүмүн. Алтургай, сүрөт тартканга алаксып, түшчү жеримди дагы унутуп кээде өтүп кетчүмүн».

«Чач-тарачтыкты сүрөтчүлүк менен байланыштыргым келет»

Чач тарачтык менен сүрөтчүлүк өнөрүн айкалыштыргысы келген Умарбек мындан бир жыл мурун кардарынын чачын алып жатып, жерге түшкөн чачтардан кандайдыр бир формалардын пайда болгонун байкаган. Ал бул эки өнөрдү бирдей алып кетишинин себебин төмөнкүчө түшүндүрөт: «Ар бир адам чач тарач боло албайт. Чач тарач болгусу келген адамда талант болушу керек. Мен бул тармактагы жөндөмүмдү рухумдагы сүрөт өнөрчүлүк менен байланыштыргым келет. Кардарлардын кыркылып жерге түшкөн чачтарынан сүрөт тарта ала турганымды байкап, алардын баарын топтотум. Алардан жаңы, түрдүү формалардагы сүрөт тарткым келди. Жерге түшкөн чачтан тарткан сүрөтүмдү көрүп, кесиптештерим, досторум таң калышты. Бирок жерге тартылган бул сүрөттөрдү узак убакыт бою сактай албагандыктан, кийинки сүрөттөрдү «холс» деп аталган ак кездемеге тарта баштадым».

«Чач менен тартылган 50 сүрөт»

У. Мажитовдун азыркы учурга чейин чач менен тарткан 50 табели бар. Анын арасында Саякбай Каралаев, Сүймөнкул Чокморов, Чыңгыз Айтматов, Сооронбай Жээнбеков жана Мирбек Атабековго окшогон белгилүү адамдардын портреттери да бар. Ал өзү

КАБАР: ФАРИДА КАЧЫБЕКОВА
ФОТО: ФАРИДА КАЧЫБЕКОВА

бул тарткан сүрөттөрү тууралуу буларды айтты: «Кардарлар уруксат беришсе, алардын чачынын кыркындысын сүрөт тартуу үчүн колдоном. Бирок эгер уруксат беришпесе, өзүмө керектүү болгон чачтарды базардан сатып алам. Биринчи тарткан сүрөтүм бир саат убактымды алган. Азыр мен бир сүрөттү орточо 40-45 мүнөттө тартам. Бирок кээ бир учурларда убакыт созулуп кетиши да мүмкүн. Мисалы, Саякбай Каралаев, Чыңгыз Айтматов сыяктуу инсандардын портреттерин төрт күн ичинде тартып бүтүргөн болчум».

«Кыргыз сүрөт искусствосуна салым кошкум келет»

У. Мажитовдун бүтүргөн сүрөттөрү азыр өз студиясында сакталып турат. Келечекте ал көргөзмөлөргө катышууну да каалайт. Сүрөтчү андай максаттары тууралуу төмөнкүлөрдү айтат: «Чыгармачыл адамдар жана кол өнөрчүлөр дайыма жаңы нерселерди жаратуу үчүн жашашат. Мен эч убакта өзүмдү кыйнап сүрөт тартпайм. Ийгиликтин сыры ушунда болсо керек деп ойлойм. Эгер адам ырахат менен иштесе, кооз эмгектерди жаратат. Келечекте көбүрөөк иштеп кыргыздын сүрөт өнөрүнө өз салымымды кошкум келет».

Салттуу боз үйдөн заманбап боз үйгө

Боз үй — айрым көчмөн элдердин байыртан урунуп келе жаткан турак жайы. Боз үйдү жыйып-тигүү көчмөн турмушка өтө ыңгайлуу болгондуктан, Орто Азияда ал бүгүнкү күндө да колдонулуп келатат. Алтургай, Кыргызстандын символуна айланган боз үйдү мезгилдин өтүшү менен заман талабына жараша курууга да аракеттер болууда. Буга Ысык-Көл облусундагы Алмазбек Акуновдун колуна жаралган эки кабаттуу боз үй мисал боло алат.

“Башында эки кабаттуу боз үй болбойт дешкен”

Кийизден жасалган боз үй жеңил, чакан болуп, математикалык эсептөөлөрдүн негизинде курулат. Андыктан кийиз, жыгач ууктан башка материалдан эки кабат боз үй жасоо эч кимдин оюна келбеген иш эле. Мындан улам Акуновдун оюндагы үйдү жасоо үчүн алгач уста, чеберлердин жардамы керек эле. Бул процесс оңой менен ишке ашкан эмес дейт А. Акунов: “Мындай үйдү көп убакыттан берип пландап келген элем. 1980-жылдары курулушта иштедим. Ошол убакта эле мындай боз үйдү кантип куруу керектигин ойлонуп, кыялдана берчүмүн. Былтыр боз үй сымал үй курган жаштар менен жолугуп калдым. Бир топ жыл бою оюмда жүргөн кыялымды аларга айтып бердим. Алар мен айткан боз үйдү кантип жасоо керектигин дароо эле элестете алышкан жок”.

“Бөтөлкө сымал бир нерсе болот го деп ойлодум”

Үйдү курууга катышкан усталардын бири Мирбек Алакенов кереметтүү боз үйдүн жаралышы тууралуу буларды айтып берди: “Алмазбек Акунов келип эки кабаттуу боз үй кургусу келгенин айтканда, биз буга чейин эки кабаттуу үйлөрдү курганыбыз менен, аларды боз үйдүн калыбындай кыла албай койгонбуз дедик. Алгач ал ойлогон дизайнын элестете алган жокмун. Бөтөлкө сымал бир үй болот го деп ойлодум. Андан кийин үйдүн планын чийип көрдүк, ошондо боз үйдүн формасын бузбай курууга боло турганы көрүндү бизге. Ошентип, ишке киришип калдык. Натыйжада ушундай жакшынакай этно үй курулду”.

Бай өргөөнүн тышы боз үй, ичи заманбап үй

А. Акуновдун демилгеси менен курулган үй Кыргызстанда гана эмес, Орто Азия боюнча алгачкы саамалык. Ошондуктан, Акунов аны атайын ат коюшу абзел болчу. “Илгери колунда бар бай адамдар жасаган чоң боз үйлөргө “бай өргөө” деп коюшчу. Мен курган үй боз үйдүн заманбап түрү

Учурда биз көбүнчө Европадагыдай үйлөрдү куруп жатабыз. Бирок ата-бабаларыбыздан калган мурастарды унутта калтырбай, аларды учур талабына жараша иштеп чыгып, салттуу үйлөрдү заманбап кылып курууга неге болбосун.

болгондуктан, бай өргөө деп атап койдум. Бай өргөө менен заманбап талаптар менен этно үйлөрдү айкалыштырса болорун көрсөтүүгө аракеттендим. Бай өргөөнүн тышынан караганда боз үй, ичи заманбап үй. Үйдүн астыңкы кабатында зал, ашкана, жуунучу жай, үстүндө жата турчу бөлмө, жууна турган жер бар. Бай өргөөнүн экинчи кабатын толугу менен этно стилде кооздодум. Андагы ар бир деталь байыркы кыргыздардын жашоосун элестетип турат. Астыңкы кабаты заманбап болсун, бирок ошол эле учурда боз үйдүн формасы да сакталсын дедим. Ичин дагы кооздоюн деген оюм бар. Мисалы, илгеркидей жыгач сандыктарды жасайын деп жатам”, - деди.

Түндүк: асманга караган терезе

“Жайында курулушту үч ай дегенде бүтүрдүк. Салттык боз үй кийизден жасалат эмеспи. Ал эми биздин боз үйдүн биринчи кабаты кирпичтен, экинчиси металл жана жыгачтан жасалды. Себеби эки кабаттан турган бул боз үй баарынан мурда бекем болушу керек да. Үйдү пландап жатканда, түндүктүн орду тууралуу да ойлондум. Түндүк күндүзү күндү, ал эми түндөсү жылдыздарга сереп салуу үчүн эң сонун табылга болгон да. Түндүктөн сырткары үйдүн капталдарында жарык киргизген терезелер да бар”.

“Кыргыз көчмөн элинин жашоосун чагылдырам”

Акунов курган бай өргөөнүн жанында кийизден жасалган үч боз үй орнотулган. Алардан бири – музей. Музей тууралуу Акунов буларды айтат: “Боз үй формасындагы музей көпчүлүгүн кызыктырат. Өз күчүм менен курган бул музейде байыркы кыргыз аскер кийимдеринен баштап, азыр жокко эсе болгон күнүмдүк улуттук кийимдер, музыкалык аспаптар, улуу манасчы жана мүнүшкөр Саякбай Каралаевдин бүркүтүнүн томогосу, белгилүү комузчу Чалагыз Иманкуловдун комузуна чейин бир топ буюм-теримдер бар. Алтургай, салбуурунда уткан сыйлыктарымды да музейге алып келип койгом. “Бай өргөө менен боз үйлөр турган бакчанын ичине ат менен бүркүт да бар. Алар менен кыргыздын нукура көчмөн жашоосун чагылдырдым”.

Иглу үйлөрүн да заманбап кылуу ойго келет

Бай өргөөнү жасаган соң, А. Акунов жылуу пикирлерди көп угуп, дагы шыктанып калганын жашырбайт: “Учурда биз көбүнчө Европадагыдай үйлөрдү куруп жатабыз. Бирок ата-бабаларыбыздан калган мурастарды унутта калтырбай, аларды учур талабына жараша иштеп чыгып, салттуу үйлөрдү заманбап кылып курууга неге болбосун. Менин дизайнымды көргөндөн кийин, Бишкекте ушул өңдүү үйлөрдү кура баштагандарын байкадым. Ошондо эскимостордун иглу үйлөрүн да ушундай кылып куруу ою жаралды. Балким, бирөөлөр менин бул идеямды ойлонуп ишке ашырып калар деп ойлойм. Башкалар да менин ишимди көрүп шыктансын, илхам алсын демекчимин”.

КАБАР: АЙГЕРИМ КАЧКЫНБЕКОВА
ФОТО: АЙГЕРИМ КАЧКЫНБЕКОВА

КТМУнун профессору О. Ибраимовду өлкө башчысы куттуктады.

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМӨР КУФРЕВИ

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин (КТМУ) гуманитардык факультетинин чыгыш тилдери бөлүмүнүн башчысы проф.докт. Осмонакун Ибраимовдун 65 жаш кутман курагы менен Кыргыз Республикасынын Президенти Сооронбай Жээнбеков куттуктады.

Кыргыз Республикасынын Президентинин куттуктоо каты менен сыйлуу белегин тапшыруу иш-чарасы ректораттын Сенато залында ушул жылдын 9-январында өткөрүлдү. Ага ректор проф.докт. Себахаттин Балжы, биринчи проректор проф.докт. Асылбек Кулмырзаев, президент-

тик аппараттын жетекчиси Досалы Эсеналиев, президенттин кеңешчиси Султан Раев жана гуманитардык факультеттин профессорлук-окутуучулук жамааты катышты.

Президенттин кол тамгасы коюлган куттуктоо катты Кыргыз Республикасынын

Президенттик аппаратынын жетекчиси Эсеналиев окуп тапшырды. Катта проф.докт. О. Ибраимовдун мамлекеттик жетекчилик кызматтарда жүргөн учурлардагы өлкөгө кошкон салымы жана илимде жараткан эмгектери үчүн ыраазычылык билдирилген.

КТМУ менен Аскер институтунун ортосундагы кызматташтык келишими

Кыргыз-Түрк «Манас» университети менен Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүнүн Советтер Союзунун Баатыры генерал – лейтенанты Калыйнур Усенбеков атындагы Аскер институтунун ортосунда кызматташтык келишимине кол коюлду.

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМӨР КУФРЕВИ

Үстүбүздөгү жылдын 24-январында КТМУнун ректоратынын имаратында өткөрүлгөн иш-чарага ректор, проф., докт. Себахаттин Балжы, биринчи проректор проф., докт. Асылбек Кулмырзаев жана Аскер институтунун мүдүрү лейтенант Руслан Шаршембиев катышты.

КТМУнун ректору, проф., докт.Себахаттин Балжы, биринчи проректор проф., докт.Асылбек Кулмырзаев жана институттун мүдүрү лейтенант Руслан Шаршембиев тарабынан кол коюлган про-

токол компьютердик технология, англис тили жана математика тармагында билимди өркүндөтүүгө багытталган кызматташтыкты бекемдөөгө арналды.

Айрыкча протоколдо КТМУнун Аскер институтунда бар болгон негизги билимдер, заманбап технология жана англис тили тармагында аскерлердин билимин жогорулатууга көмөк көрсөтүү жана орток семинар, конференция жана форумдарды уюштуруу тууралуу келишим түзүлдү.

Профессор Ж.Бөкөшевге “КР илимине эмгек сиңирген ишмери” наамы ыйгарылды

КАБАР: МЕДИА
МАНАС

2019-жылдын 17-январында Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин гуманитардык факультетинин философия бөлүмүнүн башчысы проф. докт. Жамгырбек Бөкөшев философия илимине кошкон салымы үчүн “Кыргыз Республикасынын илимине эмгек сиңирген ишмери” наамы ыйгарылды.

КТМУда жаңы кызматтык дайындоолор

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин (КТМУ) Камкорчулар тобуна жана Башкаруу комитетине Түркиянын Президентинин жарлыгына ылайык жаңы кызматтык дайындоолор ишке ашырылды.

Проф. Док. Седат Мурат

Йылмаз Туна

Камкорчулар тобуна кызматтык дайындоолор

2019-жылдын 17-январындагы 2019/30 номерлүү жаңы жарлыгына ылайык Түркия Республикасынын Президентинин стратегия жана бюджет бөлүм башчысынын жардамчысы Йылмаз Туна менен Стамбул университетинин профессору доктор Седат Мурат КТМУ Камкорчулар тобунун мүчөлүгүнө дайындалды.

Башкаруу комиссиясына кызматтык дайындоо

Түркия Республикасынын Президентинин 2019/41 номерлүү жана 4-февраль

Проф. докт. Метин Топчуоглу

2019 даталуу жарлыгына ылайык Түркия Республикасынын Жогорку Билим берүү мекемесине караштуу Аткаруу комитетинин мүчөсү проф.докт. Метин Топчуоглу КТМУнун Башкаруу комитетинин жаңы мүчөсү болуп дайындалды.

«Ала-Тоо аятынан бир көз ирмем»

📷 Айгерим Акылбекова

Бишкек / Кыргызстан

«Шам жарыгында кече»

📷 Айгерим Акылбекова

Бишкек / Кыргызстан

«Чорсу базары»

📷 Зеки Окяй

Ташкент / Ўзбекистан

• КТМУнун атынан
гезит ээси
Ректор, проф. док.
Себахаттин Балжы
Биринчи
проректор,
проф. док. Асылбек
Кулмырзаев

• Башкы редактор
Проф. док. Хамза
Чакыр

• Басма сөз
координатору
Доц. док. Аслы
Юрдигул

• Жооптуу
редактор
Улук окутуучу,
док. Гүлзада
Станалиева

• Котормочулар
Кенже илимий
кызматкер
док. Топчугул
Нарматова
Кенже илимий
кызматкер док.
Венера Наринава

• Редакторлор
Кенже илимий
кызматкер
Бану Эрдоган
Чакар
Кенже илимий
кызматкер Зеки
Окяй

• Дизайнер
Равшан Абдуллаев

• Дареги
КТМУ
Коммуникация
факультети,
Жал студенттик
кампусу, Бишкек
Тел: +996 312
492756/1164